

HARALD EDQUIST*

EKONOMIE DOKTOR

IKT och produktivitet

Enligt de flesta har vi under de senaste decennierna varit med om en teknologisk revolution baserad på informations- och kommunikationsteknologi (IKT). Hur vi lever våra liv och hur vi producerar varor och tjänster har redan i hög utsträckning påverkats av denna teknologi. Företag har exempelvis investerat stora summor i IKT under flera decennier. IKT-sektorn i sig har också gett upphov till en snabbt växande industri baserad på bland annat datorer, servrar och mobiltelefoner. Detta har påverkat inte minst den finländska ekonomin där Nokias framgångar haft mycket stor betydelse.

En av drivkrafterna bakom de massiva investeringar som gjorts i IKT är de fallande priserna för IKT-produkter under 1990-talet. Orsaken till de snabbt fallande priserna är den snabba tekniska utveckling som skett inom IKT-sektorn. Moores lag brukar användas för att illustrera denna utveckling. Enligt denna fördubblas antalet transistorer per ytenhet i en integrerad krets var 18:e månad, medan priset ofta halveras. Snabbt fallande priser leder också till att den uppmätta produktiviteten i IKT-sektorn ökar eftersom priserna påverkar förädlingsvärdet i fasta priser. Bernt and Rappaport visar att så kallade

kvalitetsjusterade priser för stationära datorer föll med 99 procent under 1990-talet. Denna häpnadsveckande utveckling har skett tack vare den mycket snabba tekniska utvecklingen inom dator- och halvledarindustrin.

IKT har också haft en häpnadsväckande påverkan på arbetsproduktivitetstillväxten i Sverige, USA och många europeiska länder. I såväl Finland som Sverige stod IKT för mellan 40 och 55 procent av arbetsproduktivitetstillväxten 1995–2005. Samtidigt så är det främst produktivitetstillväxten i tillverkningsindustrin som har ökat i de båda länderna. En utmaning för framtiden är därför att utnyttja IKT så effektivt som möjligt för att öka produktiviteten i den privata tjänstesektorn samt den offentliga sektorn. Det är möjligt att större effektivitetsvinster skulle kunna uppstå om dessa sektorer utsattes för mer konkurrens än vad som sker idag.

* Institutet för Näringslivsforskning (IFN), Stockholm